

Vědecký výbor pro potraviny

Klasifikace: Draft *Pro vnitřní potřebu VVP*
Oponovaný draft *Pro vnitřní potřebu VVP*
Finální dokument *Pro oficiální použití*
Deklasifikovaný dokument *Pro veřejné použití*

Název dokumentu:

**Výsledky reprezentativního průzkumu názorů
veřejnosti ČR na biopotraviny**

Poznámka:

Připraveno pro zveřejnění ČTK.

Státní zdravotní ústav, Palackého 3a, 612 42 Brno
tel/fax +420541211764, URL: <http://www.chpr.szu.cz/vedvybor/vvp.htm>

Průzkum názorů veřejnosti ČR na biopotraviny

Kdo studii organizoval

Studii organizoval Vědecký výbor pro potraviny, který byl zřízen podle vládního usnesení č.1320/2001, především k hodnocení zdravotních rizik a komunikaci o zdravotních rizicích ve vztahu k bezpečnosti potravin. Vědecký výbor pro potraviny byl zřízen MZ ČR. Sídlí ve Státním zdravotním ústavu, v Centru hygieny potravinových řetězců. Další informace o Výboru naleznete na <http://www.chpr.szu.cz/vedvybor/vvp.htm>.

Proč byla studie organizována

Jedním z úkolů Vědeckého výboru pro potraviny je i komunikace o problematice bezpečnosti potravin s veřejností. Biopotraviny představují vedle konvenčních potravin a potravin nového typu alternativu ve výživě spotřebitele. Bylo rozhodnuto zorganizovat nezávislý a reprezentativní průzkum veřejného mínění o biopotravínách na našem trhu.

Co bylo cílem studie

Cílem předkládaného výzkumu bylo získat údaje o spotřebitelském chování populace a její informovanosti ve vztahu k biopotravínám, které se vyskytují na našem trhu.

Jaká metoda byla použita ke studii

K dosažení uvedeného cíle bylo využito metody osobního dotazování (Face to Face) a to prostřednictvím sítě pravidelně školených tazatelů. Šetření provedla firma GfK - Praha. Terénní fáze této vlny výzkumu se uskutečnila v období od 29. srpna do 8. září 2003. Rozhovory probíhaly podle strukturovaného dotazníku, a to v rámci vícetématického šetření OMNIBUS.

Pro tvorbu výběrového souboru bylo využito metody náhodného stratifikovaného výběru (Random Address). Celkem bylo dosaženo 1062 řádně uskutečněných rozhovorů s obyvatelstvem ve věku 15 až 79 let v celé České republice. Získaná data byla vícefaktorově převážena podle posledních výsledků sčítání lidu ČSÚ, a to na soubor 1000 osob. Převážením dat je dosaženo shody struktury výběrového souboru se strukturou souboru základního (populace ČR). Práce tazatelů byla podrobena víceúrovňové kontrole.

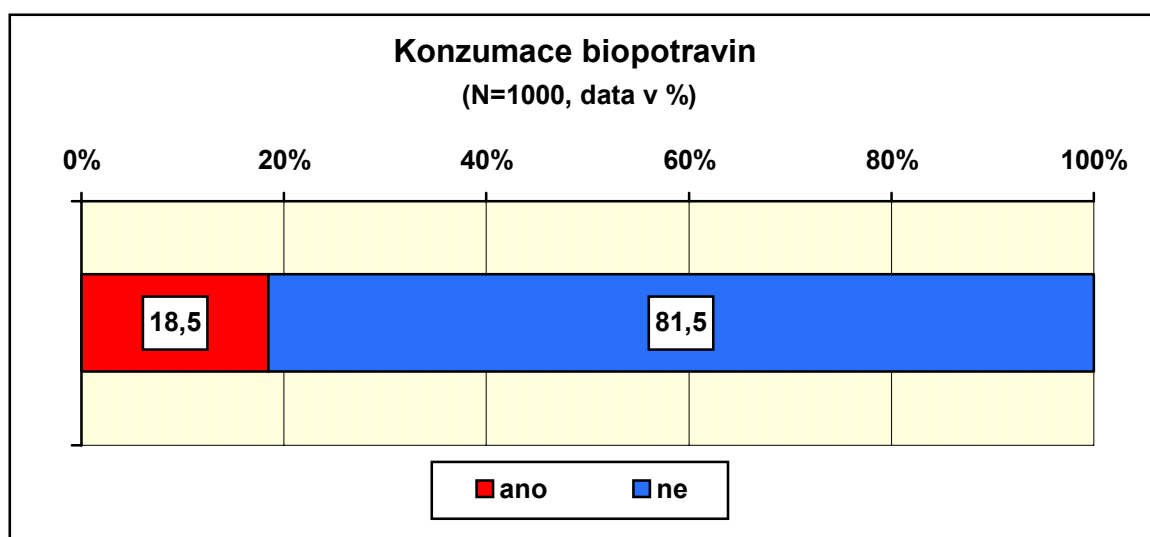
Výsledky studie

SOUHRN

Obecně lze konstatovat, že spotřebitelé v ČR mají informace o biopotravinách. Přesto biopotraviny zařazuje do jídelníčku pouze asi 1/5 obyvatel. Z tohoto počtu více ženy než muži a osoby s nejvyšším vzděláním. Jogurty a zelenina se staly nejčastěji biopotravinami zařazovanými do jídelníčku. Každodenní konzumaci biopotravin udává pouhých 7,7 % spotřebitelů. 2/5 spotřebitelů biopotraviny zařazuje do jídelníčku pouze občas. Zřídka kdy přistoupí ke konzumaci biopotravin 5,3 % spotřebitelů.

DETAILNÍ POPIS ZÍSKANÝCH VÝSLEDKŮ

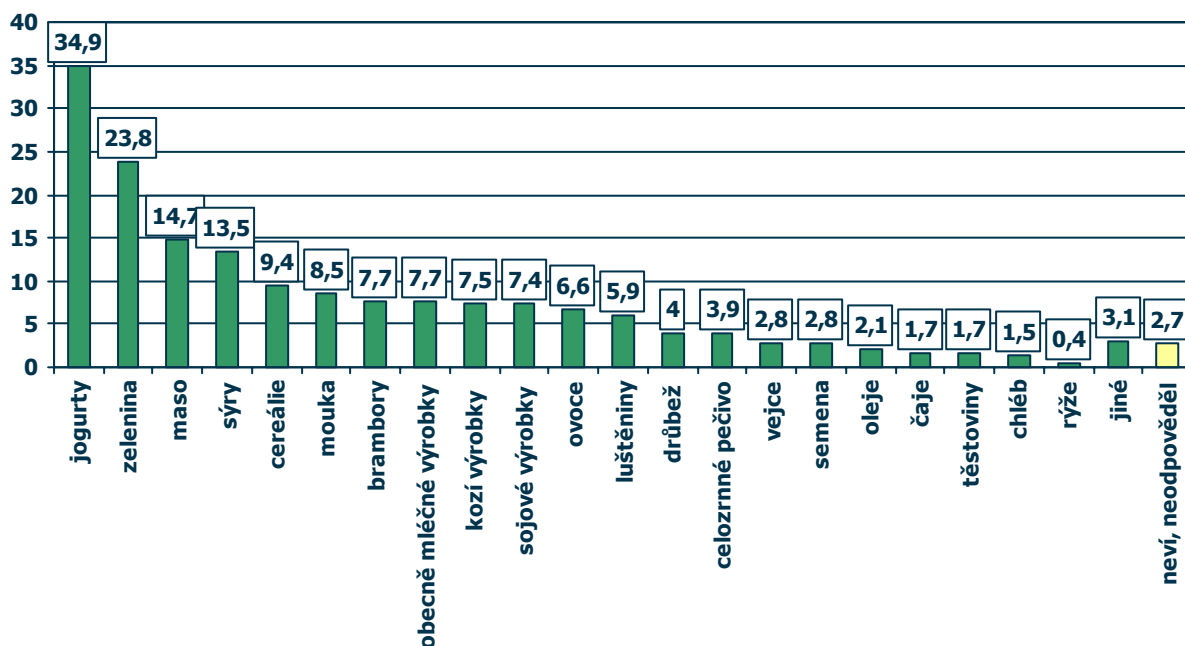
- **Do svého jídelníčku zařazuje biopotraviny pouhých 18,5 % obyvatel.** Zbývajících 81,5 % osob tyto potraviny nekonzumuje. Mezi konzumenty je o něco více žen, osob s nejvyšším stupněm vzdělání, ale také obyvatel středních Čech a severní a jižní Moravy.

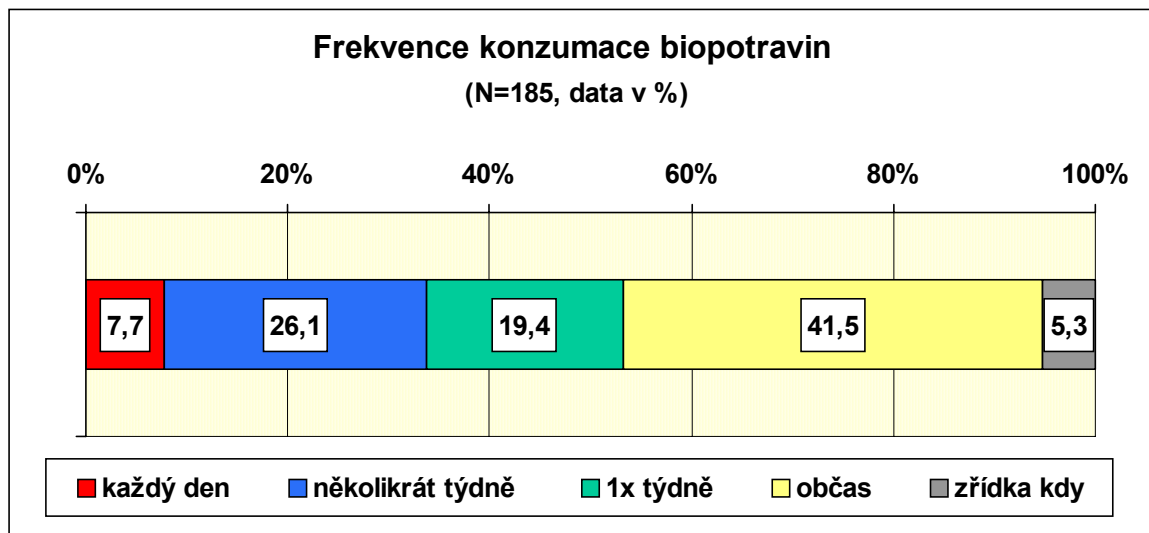
- Pokud měli konzumenti biopotravin specifikovat jednotlivé typy, které zařazují do svého jídelníčku, **potom jich nejvíce uvádělo jogurty (34,9%)**. Z výsledků uvedeného průzkumu však není jednoznačně zřejmé zda se jedná ve všech odpovědích skutečně o biojogurty, které byly vyrobeny stanoveným technologickým postupem z biomléka. Je pravděpodobné, že si spotřebitel může spojovat název biojogurty s konvenčními jogurty se sníženým obsahem tuku (např. Vitalinea).
- Z dalších potravin lze uvést: **zeleninu (23,8 %), maso a masné výrobky (14,7 %), sýry (13,5 %), mouku (8,5 %), cereálie (9,4 %), brambory (7,7 %), mléčné výrobky obecně (7,7 %), kozí výrobky (7,5 %), sojové výrobky (7,4 %), ovoce (6,6 %) či luštěniny (5,9 %)**

Druhy konzumovaných biopotravin

(N=185, data v %)

- Každodenní konzumace byla zaznamenána u pouhých 7,7 % uživatelů. Několikrát týdně volí biopotraviny 26,1 % konzumentů, jednou týdně poté 19,4 % uživatelů. O něco málo více než dvě pětiny osob konzumujících biopotraviny zařazují tyto potraviny do jídelníčku pouze občas. 5,3 % osob uvedlo, že ke konzumaci biopotravin přistoupí zřídka kdy.

Biopotraviny na trhu v ČR

Co jsou biopotraviny a bioprodukty ?

Biopotravina je potravina vyrobená za podmínek uvedených v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a splňující požadavky na jakost a zdravotní nezávadnost (bezpečnost) stanovené zvláštními předpisy, na nichž bylo vydáno osvědčení o původu biopotraviny a naleznete ji na **seznamu schválených biopotravin**.

Bioprodukt je surovina rostlinného nebo živočišného původu získaná v ekologickém zemědělství a určená k výrobě biopotravin, na níž bylo vydáno osvědčení o původu bioproduktu. Může to být například zelenina, ovoce, obiloviny, luskoviny, olejnin, prádny a aromatické rostliny, ale také syrové mléko, vejce nebo zvířata v kusech.

Jak spotřebitel biopotravinu pozná ?

Pravé a certifikované biopotraviny jsou označeny grafickým znakem BIO (případně jeho schválenými modifikacemi) s nápisem "Produkt ekologického zemědělství". Tato značka zaručuje, že produkty byly kontrolovány na každém kroku od výrobce až ke konečnému spotřebiteli. Správně označený bioprodukt nese i číslo kontrolní organizace: CZ-KEZ.

Jaká je současná legislativa v uvedené oblasti ?

Ekologické zemědělství a biopotraviny jsou ošetřeny v zákoně č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství a v prováděcí vyhl. č. 53/2001 Sb. o ekologickém zemědělství (její novela vyhl. č. 263/2003 Sb. o ekologickém zemědělství vstoupila v platnost dne 15. 9. 2003). Legislativa je plně kompatibilní s legislativou EU (nařízení Rady ES č. 2092/91 a č. 1788/2001) a úzce navazuje na Směrnice IFOAM - International Federation of Organic Agriculture Movements.

Jak je zabezpečena kontrola a certifikace biopotravin ?

Kontrola ekologického zemědělství (KEZ o.p.s.) zajišťuje odbornou nezávislou kontrolu a certifikaci v systému ekologického zemědělství. Kontrola a certifikace podnikatelů, jejich produktů a výrobků (osvědčování) je prováděna na základě pověření MZe ČR podle § 29 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství v rozsahu tohoto zákona a prováděcího právního předpisu. KEZ o.p.s. je nevládní nezisková organizace, která byla založena v roce 1999 jako obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb. KEZ o.p.s. je členem Koalice občanských spotřebitelských aktivit (KOSA).

KEZ o.p.s. je akreditována v oblasti inspekce a certifikace u Českého institutu pro akreditaci (ČIA). Společně s MZe ČR bylo dosaženo plnohodnotného zapsání na tzv. „Seznam třetích zemí“ podle Nařízení Rady č. 2092/91. České biopotraviny jsou uznány u IOAS

(International Organic Accreditation Service), akreditační kanceláře IFOAM (International Federation Organic Agriculture Movements). Prestiž českého ekologického zemědělství na mezinárodním trhu s bioprodukty a biopotravinami významně vzrostla. Je to dobrý signál pro všechny zemědělce i potravináře, kteří chtějí využít v současné době nejrychleji se rozvíjející segment potravinářského trhu na světě.

Jak je zabezpečena ochrana spotřebitele před klamavým označením potravin eko nebo bio ?

Ochrana spotřebitele je zabezpečena inspekční činností dozorových orgánů (Státní zemědělské a potravinářské inspekce a Státní veterinární správy). Problematika klamavého označování potravin je ošetřena v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Povinností KEZ o.p.s. je dohlížet na správné označování bioproduktů a biopotravin tak, aby se zabránilo klamání spotřebitele. MZe ČR zahájilo od roku 2001 správní řízení ve věci klamavého označování potravin u deseti podnikatelských subjektů. Podrobnosti jsou k dispozici na <http://www.kez.cz> v informacích pro spotřebitele.

Jaký sortiment biopotravin je k dispozici na našem trhu ?

Přehled a množství certifikovaných biopotravin a bioproduktů je uveden ve výroční zprávě o činnosti a hospodaření, kterou KEZ o.p.s. každoročně vypracovává a zveřejňuje. Zpráva za rok 2002 je k dispozici na <http://www.kez.cz>. Výroční zpráva za rok 2003 byla v současné době dokončena a předložena na MZe ČR. Z podkladů, které máme k dispozici je možné konstatovat, že sortiment a množství tuzemských i dovozových certifikovaných biopotravin se neustále zvyšuje. Z tuzemských biopotravin to byly v roce 2003 zejména *mlékárenské výrobky a sýry, mlýnské výrobky a těstoviny, čerstvé a konzervované maso, brambory a zelenina, mošty a rostlinné šťávy, víno* atd. Z dovozových biopotravin se jednalo především o *mlýnské výrobky a těstoviny, bylinné a ovocné čaje, čokoládu a cukrovinky, ovoce, zeleninu, ovocné a zeleninové šťávy, oleje a živočišné a rostlinné tuky, ořechy a arašídy, koření* atd.

Další podrobnosti a detailní informace o kontrole, certifikaci, vývozu, dovozu a sortimentu biopotravin a bioproduktů v ekologickém zemědělství v ČR za rok 2003 budou k dispozici na ve výroční zprávě za rok 2003 na <http://www.kez.cz>.

Co znamenají biopotraviny pro spotřebitele ?

Biopotraviny jsou vedle konvenčních potravin a potravin nového typu možnou alternativou pro nákup potravin spotřebitelem. Jejich cena je však vzhledem k náročnosti produkce, výroby a vysokého podílu manuální práce vyšší než u konvenčních potravin. Pro spotřebitele představují biopotraviny vhodné rozšíření nabídky na trhu potravin, které může přinášet vysokou kvalitu výrobků včetně lepších chuťových vlastností a čerstvosti zboží. Nelze však dosud prokazatelně tvrdit, že představují vždy plnou záruku z hlediska vyšší úrovně zdravotní bezpečnosti ve srovnání s jinými druhy potravin.

V současné době, zejména v zahraničí probíhá řada výzkumných studií, které by měly dát odpověď na otázku "zda jsou biopotraviny z hlediska bezpečnosti potravin (tzn. kontaminace mikrobiálními agens, chemickými kontaminanty a toxiny přírodního původu) více či méně kontaminovány než obdobné potraviny z konvenčního zemědělství". S výsledky monitoringu kontaminace biopotravin v SRN v roce 2002 je možné se seznámit na http://www.untersuchungsamt-bw.de/index2.html?http://www.untersuchungsamt-bw.de/seiten/lm_pest_oekomonitoringbericht2002.html.